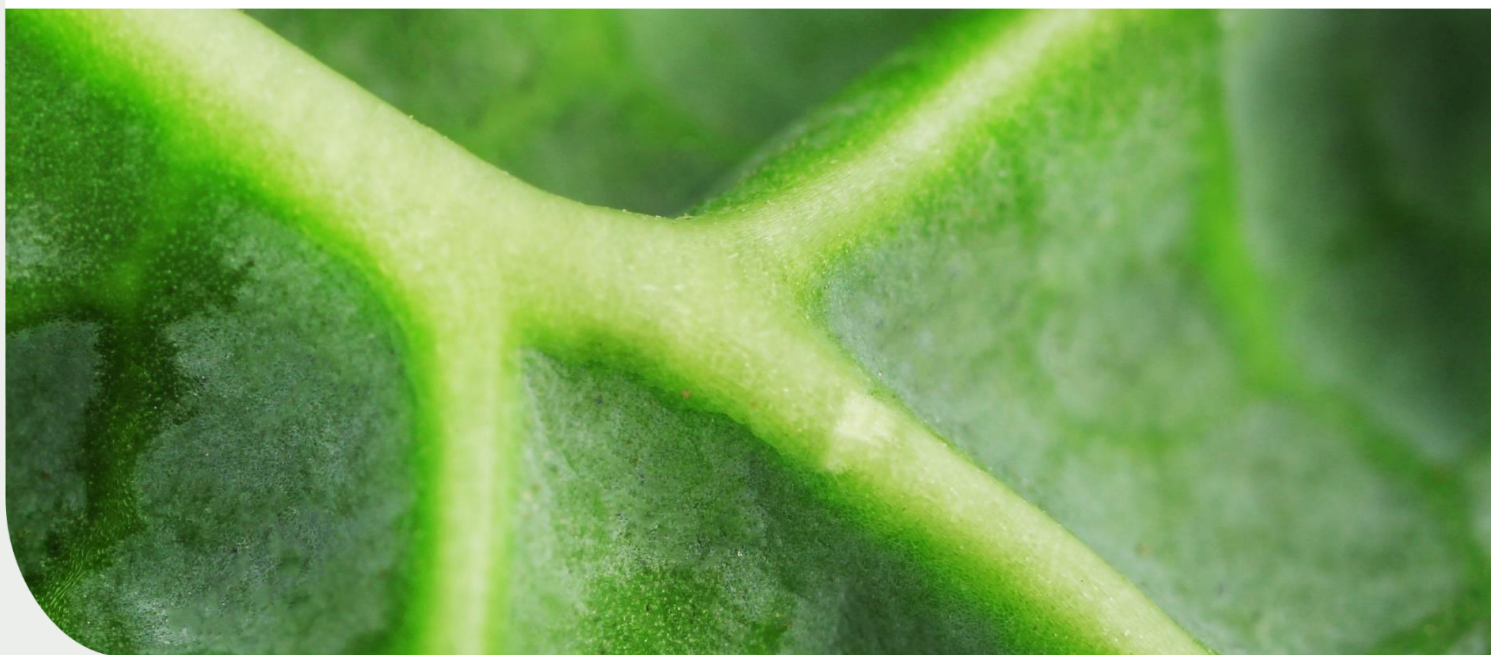

Samenvatting

Kringloopenalyse binnen de bloembollensector in
de Duin- en Bollenstreek

Samenvatting

De Nederlandse bloembollensector telt momenteel ruim 1.600 bedrijven. Deze 1.600 bedrijven telen gezamenlijk zo'n 27.000 hectare bloembollen. De Nederlandse bloembollensector bezit hiermee een ijzersterke positie op de wereldmarkt. Zo heeft Nederland een marktaandeel van 60% in de productie van bloembollen wereldwijd, waarbij de Nederlandse handelsbedrijven zelfs een aandeel van 85% hebben. De exportwaarde van de bloembollensector bedraagt ongeveer 1.2 miljard euro per jaar.

De bloembollensector staat momenteel voor een aantal uitdagingen, om ook in de toekomst de ijzersterke positie op de wereldmarkt te behouden. Zo is er een krimpend areaal geschikte teeltgrond, neemt de biodiversiteit af, zijn er strengere kwaliteitseisen en neemt de groep toegestane gewasbeschermingsmiddelen snel af. Daarnaast neemt ook de schimmeldruk toe, doordat bloembollen al lang achtereen worden geteeld in de Duin- en Bollenstreek. Er moet dus gezocht worden naar oplossingen voor deze problemen om de bloembollenteelt ook in de toekomst nog rendabel te laten zijn voor ondernemers, het draagvlak van de maatschappij te behouden en positief bij te dragen aan de biodiversiteit.

Hoofdvraag

Binnen dit onderzoek wordt gefocust op de regio Duin- en Bollenstreek, van oudsher het centrum van de bloembollensector. In deze regio is onderzocht hoe regionale kringlopen kunnen bijdragen aan een regeneratieve bloembollensector. De geformuleerde hoofdvraag is: hoe kunnen regionale kringlopen bijdragen aan een regeneratieve bloembollensector in de Duin- en Bollenstreek?

Aanpak

In dit onderzoek is nagegaan welke problematiek en uitdagingen er momenteel en in de toekomst spelen in de Duin- en Bollenstreek met het oog op een regeneratieve bloembollensector. Deze probleemanalyse is uitgevoerd door onder andere een DESTEP-analyse, SWOT-analyse en business canvas modellen. Om deze problematiek en uitdagingen aan te gaan zijn vervolgens ontwikkelrichtingen opgesteld aan de hand van een confrontatiematrix. Deze ontwikkelrichtingen zijn geprioriteerd aan de hand van een aantal criteria, zoals de mate waarin belangrijke problemen worden opgelost en de bijdrage aan een regeneratieve bloembollensector in de Duin- en Bollenstreek. Vervolgens is er één ontwikkelrichting verder uitgewerkt. De problematiek, uitdagingen en ontwikkelrichtingen zijn tijdens een brainstormsessie met daarbij aanwezige ondernemers en experts binnen de bloembollensector nogmaals bediscussieerd.

Resultaten

In de SWOT-analyse zijn de belangrijkste sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen van de Duin- en Bollenstreek in het licht van een regeneratieve bloembollensector weergegeven. De belangrijkste sterktes zijn de beschikbaarheid van regionale organische reststromen, het aanwezige beleid van provincie Zuid-Holland en het feit dat de Duin- en Bollenstreek het centrum van de bloembollensector is. De belangrijkste zwaktes liggen op het gebied van bodemkwaliteit, gebruik gewasbeschermingsmiddelen en schade door toeristen. De belangrijkste bedreigingen liggen op het gebied van verzilting, de ruimtedruk in de Duin- en Bollenstreek en de kwaliteitseisen van afnemers. De belangrijkste kansen liggen op het gebied van hoogwaardig kenniswerk, het telen van bloembollen in de kas en de energieopgave, waarbij het benutten van restwarmte van kassen centraal staat.

Door de belangrijkste sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen te combineren in een confrontatiematrix, zijn er vier kansrijke ontwikkelrichtingen ontstaan. Deze ontwikkelrichtingen zijn het benutten van regionale organische reststromen ten behoeve van compost, het telen van bloembollen in de kas, het benutten van digestaat en het

hergebruiken van warmte uit kassen ten behoeve van het droogproces van bloembollen. De eerstgenoemde ontwikkelrichting is in dit onderzoek het meest kansrijk gebleken.

Het benutten van regionale reststromen ten behoeve van compost is een belangrijke eerste stap die kan worden gezet richting een toekomstig regeneratieve bloembollensector. Doordat het organische stofgehalte van de bodem zal toenemen zal de bodemstructuur verbeteren en zal het waterbergend vermogen van de bodem toenemen. Op deze manier ontstaat een vruchtbaardere en weerbaardere bodem, waarbij de biodiversiteit versterkt wordt. Dit zorgt op zijn beurt voor een rijk bodemleven, waardoor er ook meer natuurlijke voedingsstoffen voor de aanwezige beplanting zijn.

Uit dit onderzoek is gebleken dat de regio Duin- en Bollenstreek grofweg 46% van de benodigde organische reststromen kan leveren ten behoeve van de productie van alle benodigde compost. De grootste bijdrage vanuit organische reststromen komt hierbij vanuit GFT-afval met ongeveer 13.400 ton, houtachtig afval met ongeveer 5.200 ton en afval vanuit plantaardige weefsels met 1.144 ton. Hierbij moet echter nog wel als kanttekening worden geplaatst dat het afval vanuit de bloembollensector en de hoeveelheid te gebruiken dierlijke mest nog niet is meegerekend, omdat er nog onduidelijkheden zijn over de beschikbare hoeveelheden hiervan. Daarnaast is het natuurlijk onwaarschijnlijk dat het volledige pakket van de overige reststromen, zoals GFT-afval en groenafval, allemaal naar de bloembollensector zal gaan.

Uit eerste indicatieve berekeningen is gebleken dat er een netto toename van 4.270 kilogram organische stof per hectare per jaar kan worden behaald. In deze situatie is uitgegaan van een bodem met een organische stofgehalte van 1.5%, werd er 18 ton GFT-compost per hectare per jaar toegediend en is er gebruik gemaakt van een vlinderbloemige groenbemester. Onder deze omstandigheden wordt het organische stofgehalte grofweg met 0.14% netto¹ per jaar per hectare verhoogd. Dit betekent dat het organische stofgehalte in dit geval in vijf jaar tijd met 0.7% kan toenemen. Dit zijn aanzienlijke cijfers gezien het organische stofgehalte in vijf jaar tijd van 1.5% naar 2.2% wordt verhoogd.

Uit een brainstormsessie met verschillende ondernemers en experts binnen de bloembollensector is gebleken dat het benutten van compost een belangrijk puzzelstuk is richting een regeneratieve bloembollensector. Het is een stap die vrijwel direct kan worden toegepast, maar het kent wel enkele aandachtspunten. Zo vergt het composteringsproces ervaring, omdat het proces goed moet verlopen om ziekteverspreiding te voorkomen. Deze ervaring is lokaal beschikbaar bij composteerbedrijven of loonwerkers. Door composteerbedrijven in te zetten kan er worden samengewerkt tussen meerdere agrarische ondernemers binnen verschillende sectoren, waardoor lokale reststromen hoogwaardig worden benut. Een loonwerker kan worden ingezet om het composteringsproces op eigen bedrijf te laten plaatsvinden. Veel ondernemers in de Duin- en Bollenstreek hebben de voorkeur voor lokale reststromen, waarbij er zoveel mogelijk op het bedrijf zelf gecomposteerd wordt, omdat ze dan meer sturing in het proces en uitgangsmateriaal hebben.

Conclusie en aanbevelingen

Het doel van dit onderzoek was om te onderzoeken hoe regionale kringlopen konden bijdragen aan een regeneratieve bloembollensector in de Duin- en Bollenstreek. De resultaten laten zien dat regionale kringlopen aanzienlijk kunnen bijdragen aan een regeneratieve bloembollensector in de Duin- en Bollenstreek. Dit kan door het toepassen van regionale reststromen zoals GFT-afval, groenafval, mest en restafval uit de bloembollensector zelf ten behoeve van de productie van compost. Aanbevolen wordt om de mogelijkheden te verkennen om een samenwerking tussen verschillende ondernemers te realiseren met een lokaal composteringsbedrijf om samen reststromen hoogwaardig te benutten. Een andere, iets laagdrempeligere stap, is om bijvoorbeeld loonwerkers op locatie te laten komen om het composteringsproces voor individuele ondernemers uit te voeren.

¹ In de berekening is ook rekening gehouden met de afbraak van organische stof

Discussie

Tijdens dit onderzoek zijn er zes online interviews afgenomen en vier interviews op locatie. Tijdens dit onderzoek is met zo min mogelijk geïnterviewde personen een zo representatief mogelijk beeld gecreëerd. De geïnterviewde personen zijn dan ook vooral geselecteerd op aanraden van sleutelspelers, zoals de KAVB en provincie Zuid-Holland. De geïnterviewde personen varieerden van agrarisch ondernemers, experts en andere belanghebbenden. Door de verscheidenheid aan geïnterviewde personen gaf dit een goed inzicht over de huidige problematiek en uitdagingen in de Duin- en Bollenstreek. De betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek zal toenemen wanneer er meer interviews afgenomen zouden worden.